

Biedrība „Latvijas atvērto tehnoloģiju asociācija”
Vienotais Reģ.nr.: 40008123356
Juridiskā adrese: Bauskas iela 58a, Rīga, LV-1004
www.lata.org.lv, e-pasts: lata@lata.org.lv

Rīgā
26.08.2013

Nr. 19/13

LR Satiksmes ministrijai

kopija:

LR Ministru prezidentam Valdim Dombrovskim

LR Vides aizsardzības un reģionālās
attīstības ministrijai

*Par koncepcijas projektu
“Par interneta vēlēšanu sistēmas izveidi”*

Latvijas atvērto tehnoloģiju asociācija (turpmāk – LATA) atkārtoti kategoriski iebilst pret Satiksmes ministrijas (turpmāk – SM) piedāvāto koncepcijas projektu “Par interneta vēlēšanu sistēmas izveidi” (turpmāk Koncepcija) kā Latvijas valstiskās neatkarības apdraudējumu..

No 2012.gada marta LATA ir vērsusies pie koncepcijas izstrādātājiem un valdības, paužot informācijas un komunikācijas tehnoloģijas nozares profesionāļu viedokli par to, ka koncepcijā “Par interneta vēlēšanu sistēmas izveidi” aprakstītais interneta vēlēšanu risinājums pieļauj riskus brīvu, aizklātu, drošu un demokrātisku vēlēšanu norisei un neatbilst ANO Vispārīgās Cilvēktiesības Deklarācijas 21. panta 3. punkta un Latvijas Republikas Satversmes 2. un 6. panta prasībām. Atkārtoti vēršam uzmanību uz faktu, ka Vācijas aizliegums izmantot jebkādas elektroniskas ierīces balsu nodošanas brīdī un balsu skaitīšanas procesā pilnībā atbilst Latvijas Republikas Satversmes 2. un 6. panta pašreizējam formulējumam. LATA pozīcija no 2012.gada augusta nav mainījies: vēlēšanās pieļaujami tikai tādas balsu nodošanas un balsu skaitīšanas elektroniskas ierīces, kuru darbību pilnībā var kontrolēt pilsoniskā sabiedrība bez speciālām zināšanām. No šī viedokļa LATA izsaka gatavību savas kompetences ietvaros vērtēt jebkuru e-vēlēšanu risinājumu saskaņā ar valdības deklarācijā ierakstīto par e-vēlēšanām. LATA atkārtoti uzsver, ka Koncepcijā pretēji valdības deklarācijas tekstam SM nepamatoti e-vēlēšanas ierobežojusi ar Interneta vēlēšanām.

LATA gada laikā veikusi konstruktīvu darbu, veicot oriģinālus pētījumus un apzinot pēdējā gada laikā veiktos pētījumus pasaulē par Interneta vēlēšanu drošības līmeni.

Koncepcijā Igaunija minēta kā vienīgā valsts pasaulē, kur parlamentu vēlē ar Interneta sistēmu. Igaunijas Interneta vēlēšanu sistēmai iznīcinošu vērtējumu skat. <http://www.verifiedvoting.org/report-on-the-estonian-internet-voting-system-2/> Barbara Simons “Verified Voting Blog: Report on the Estonian Internet Voting System” Sep 3 2011. Līdzīgu viedokli izsaka arī Igaunijas vadošais kriptologs Helgers Lipmaa skat. <http://helger.wordpress.com/2011/03/05/paper-voted-and-why-i-did-so/> “Paper voted (and why I did so)”. LATA atzīmē, ka Igaunijā no 1991. gada ir izveidota nacionāla datu drošības skola ar profesionālu kriptoloģijas kompetenci, bet Latvijā nav neviena profesionāla kriptogrāfa, nemaz nerunājot par kriptologu.

Atzīmējam trīs pētījumus, kas izsmelīgi atspoguļo ASV valdības oficiālo viedokli:

- ASV valdības padomnieces Barbaras Simonsas (Barbara Simons) un Duglasa Džonsa (Douglas W.Jones) 2012. gada oktobrī publicētais raksts vienā no visprestīžākajiem datorzinātņu žurnāliem pasaulē Communications of ACM “Internet voting in the US”, kurā pārliecinoši secināts, ka tuvākajā nākotnē Interneta vēlēšanas drošības apsvērumu dēļ nav iespējamas; skat. Pielikumu B;
- ASV Nacionālā Standartu un Tehnoloģiju Institūta (US National Institute of Standards and Technologies) 2011.gada februāra atskaite “Security Considerations for Remote Electronic UOCAVA Voting”, kurā tuvākajā nākotnē Interneta vēlēšanas drošības apsvērumu dēļ nav iespējamas; skat. Pielikumu B;
- ASV Vēlēšanu atbalsta komitejas testēšanas un sertifikācijas nodaļas (U.S. Election Assistance Commission, Voting System Testing and Certification Division) šī gada ziņojums “Relevant Documents, Sources and Quotes: A Survey of Internet Voting”, kurā ietverti ASV Vēlēšanu atbalsta komitejas atzītie pētījumi par Interneta vēlēšanām ar īsām pētījumu anotācijām, kas visi apliecina Interneta vēlēšanu neiespējamību; skat. Pielikumu B;

un trīs oriģinālus pētījumus:

- Latvijas Universitātes (turpmāk - LU) profesoru Andra Ambaiņa un Jāņa Bičevska referāts “Zinātnieka pārdomas par Interneta vēlēšanu drošību” LATA konferencē “Drošība un atvērtība” 2013. gada 17. janvārī; skat. Pielikumu B;
- LU Datorikas fakultātes šī gada absolventa Edgara Siliņa maģistra darbs “Latvijas Republikas Elektronisko dokumentu likuma realizācijas risku apskats”, kurā kritiski analizēts LVRTC sniegto pakalpojumu drošības līmenis un kvalitāte; skat. Pielikumu B;
- LU Sociālo zinātņu fakultātes Politikas zinātņu nodaļas šī gada absolventes Anetes Skrastiņas maģistra darbs “i-balsojuma ieviešanas novērtējums Latvijā”, kurā Interneta vēlēšanas kritiski izvērtētas no labas pārvaldības principiem, kā arī identificēti to drošības kritēriji; skat. Pielikumu B.

LATA 2012.gada 13. novembra vēstulē Nr.19-e/12 Ministru Prezidentam Valdim Dombrovskim aicināja jebkādu interneta vēlēšanu pilotprojektu apspriešanu turpināt tikai gadījumā, ja Barbaras Simonsas un Duglasa Džonsa rakstā “Internet voting in the US” minēto tehnisko risku neesamību Latvijā pilotprojektu autori spētu pamatot “Communications of the ACM” līmeņa žurnālā.

Diemžēl LATA konstruktīvais iebildums ir ticis ignorēts – pat Konceptijā nav ne mazākās norādes uz drošības riskiem, tā vietā bezatbildīgi visu atbildību deleģējot Informācijas tehnoloģiju drošības incidentu novēršanas institūcijai CERT, pat neiesaistot CERT speciālistus Konceptijas izstrādē un nerēķinoties ar CERT rīcībā esošajiem cilvēkresursiem, finansiālo nodrošinājumu un tiešajiem uzdevumiem.

Konceptijas autoru Interneta vēlēšanu sistēmas drošības problēmu izpratnes līmeni raksturo šāds citāts:

“Interneta vēlēšanu sistēmas risinājuma **kriptogrāfijas tehnoloģija** nodrošina, ka vēlētāju parakstītās interneta vēlēšanu zīmes nevar viltot. Turklāt interneta vēlēšanu sistēmas risinājums nodrošina to, ka vēlētāja balsojums internetā tiks ņemts vērā un balsojums netiks viltots, balsu skaitīšanu nodrošinot ar **auditētām matemātiskām metodēm.**”

LATA norāda, ka pasaules zinātniskajā literatūrā nav ne mazākās norādes par šādu drošu **kriptogrāfijas tehnoloģiju** un **auditētu matemātiskas metožu** eksistenci. Turpmākām diskusijām par Interneta vēlēšanu drošības līmeni ar Konceptijas autoriem un SM būtu pamats tikai gadījumā, ja Konceptijas autori publiskotu minētās **kriptogrāfijas**

tehnoloģijas un auditētās matemātiskās metodes, kuras Konceptijas īstenošanas gadījumā darbotos kā konkrēta programmatūra vai aparatūra reālā Interneta programmatūras un aparatūras vidē ar visiem no tā izrietošajiem drošības riskiem.

Bez ārējo uzbrukumu riska īpaša uzmanība jāpievērš vēl diviem riskiem:

- iekšējie uzbrukumi, kas uzskatāmi tika nodemonstrēts Igaunijas Reformu partijas skandālā šogad, kad bijusī ārlietu ministre un pašreizējā Eiroparlamenta deputāte Kristīne Ojulanda krāpnieciski noorganizēja 39 partijas biedru balsojumu par savu kandidatūru Eiroparlamentam. Par šo incidentu iekšējās izmeklēšanas laikā partijas attīstības direktore Rietumviru apriņķī Taimi Sambliku atzinās, ka viņa ir veikusi datu zādzību Kristīnes Ojulandas un Rietumviru apriņķa vadītāja Einara Valbauma uzdevumā. Iekšējie uzbrukumi pašreizējo Interneta tehnoloģiju attīstības līmenī ir principā neatrisināma problēma jebkurā IT sistēmā.
- IKT infrastruktūras aparatūrā un/vai programmatūrā iebūvētā nedokumentētā funkcionalitāte kā “backdoors” ar mērķi manipulēt ar konkrētu IT sistēmu datiem un/vai lēmumu pieņemšanas mehānismiem, realizējot ārēju vai iekšēju uzbrukumu: “Investigative Report on the U.S. National Security Issues Posed by Chinese Telecommunications Companies Huawei and ZTE”, Chairman Mike Rogers and Ranking Member C.A. Dutch Ruppersberger of the Permanent Select Committee on Intelligence. U.S. House of Representatives 112th Congress, Oct 8 2012, skat. Pielikumu B.

LATA brīdina, ka Konceptijā pieprasītā Interneta vēlēšanu sistēmas izstrādes priekšizpētes projekta izveide 250 000 LVL vērtībā ir pilnīgi bezjēdzīga nodokļu maksātāju naudas izšķērdēšana, jo priekšizpētes rezultāts ir predefinēts: pašreizējo Interneta tehnoloģiju un zināšanu līmenī nav iespējama droša un vienlaicīgi aizklāta Interneta vēlēšanu sistēma. Pielikumā A skat. LU Datorikas fakultātes un Matemātikas un informātikas institūta viedokli, kas šo predefinēto priekšizpētes rezultātu apstiprina atbilstoši augstāk minēto ASV valdības iestāžu dokumentu saturam.

LATA izsaka neizpratni par to, kādēļ:

- SM Interneta vēlēšanu drošības risku izvērtējumu nav veikusi pirms Konceptijas izstrādes; godīga un profesionāla izvērtējuma gadījumā Konceptijas tapšanai nebūtu ne mazākā pamatojuma;
- Konceptijā, neskatoties uz LATA un citu IT nozares profesionāļu brīdinājumiem kopš 2012. gada marta, Interneta vēlēšanu drošības riski nav pat pieminēti, tādējādi 17 mēnešus apzināti maldinot Latvijas Republikas valdību un pilsonisko sabiedrību.

Ņemot vērā augstāk minēto, LATA aicina Ministru kabinetu drošības apsvērumu dēļ pilnībā un galīgi noraidīt Satiksmes ministrijas piedāvāto koncepcijas projektu “Par interneta vēlēšanu sistēmas izveidi”.

Pielikums A.

LU Datorikas fakultātes un Matemātikas un informātikas institūta atzinums.

Pielikums B.

- ASV valdības e-vēlēšanu padomnieces Barbaras Simonsas (Barbara Simons) un Duglasa Džonsa (Douglas W.Jones) 2012.gada oktobra publicētais raksts Communications of ACM “Internet voting in the US”;
- ASV Nacionālā Standartu un Tehnoloģiju Institūta (US National Institute of Standards and Technologies) 2011.gada februāra atskaite “Security Considerations for Remote Electronic UOCAVA Voting”;
- ASV Vēlēšanu atbalsta komitejas testēšanas un sertifikācijas nodaļas (U.S. Election Assistance Commission, Voting System Testing and Certification Division) 2013.gada ziņojums “Relevant Documents, Sources and Quotes: A Survey of Internet Voting”;
- Latvijas Universitātes (turpmāk - LU) profesoru Andra Ambaiņa un Jāņa Bičevska referāts “Zinātnieka pārdomas par Interneta vēlēšanu drošību” LATA konferencē “Drošība un atvērtība” 2013.gada 17.janvārī;
- LU Datorikas fakultātes 2013.gada absolventa Edgara Siliņa maģistra darbs “Latvijas Republikas Elektronisko dokumentu likuma realizācijas risku apskats”;
- LU Sociālo zinātņu fakultātes Politikas zinātņu nodaļas 2013.gada absolventes Anetes Skrastiņas maģistra darbs “i-balsojuma ieviešanas novērtējums Latvijā”;
- “Investigative Report on the U.S. National Security Issues Posed by Chinese Telecommunications Companies Huawei and ZTE” , Chairman Mike Rogers and Ranking Member C.A. Dutch Ruppersberger of the Permanent Select Committee on Intelligence. U.S. House of Representatives 112th Congress, Oct 8 2012.

LATA valdes priekšsēdētājs Jānis Treijs

Dokuments ir elektroniski parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu.